MOCCA
EXPERTISECENTRUM CULTUURONDERWIJS

Nieuwe kerndoelen kunst en cultuur:
Wat betekenen ze en wat doen we al?

MOCCA
EXPERTISECENTRUM CULTUURONDERWIJS

Domein: Artistiek creatief vermogen

Kerndoel 35 | De leerling ontwikkelt artistiek creatief vermogen

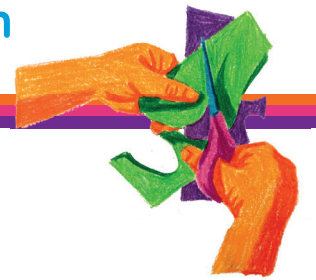

35A

Doelzin: de leerling gebruikt creatieve maak- en denkstrategieën in een iteratief kunstzinnig proces.
Leerlingen onderzoeken steeds opnieuw, proberen uit en maken verbeteringen tijdens het ontwerp- of maakproces.

***Iteratief** = de onderzoek- en ontwerpstappen worden flexibel en herhaaldelijk toegepast binnen één onderzoek of ontwerp.*

Het gaat hierbij om:

- omgaan met speelruimte: experimenteren, improviseren en spelen met materialen, technieken, beweging, klank en instrumenten;
- verkennen van eigen en gezamenlijke ideeën bij het maakproces;
- gebruiken van ideeën van andere makers als inspiratie voor eigen en gezamenlijke kunstzinnige uitingen;
- gebruiken van uitingen van kunst en cultuur als inspiratie voor eigen en gezamenlijke kunstzinnige uitingen;
- bijstellen van eigen en gezamenlijke kunstzinnige uitingen.

Te denken valt aan:

Zo veel mogelijk nieuwe ideeën uitproberen met technieken en materialen en daarbinnen keuzes maken. | *De leerlingen improviseren in groepjes een korte theaterscène rond een gekozen thema, zoals "op avontuur". Ze experimenteren met verschillende manieren van spelen, bewegen en praten en mogelijke props.*

Een onderwerp kiezen en daar op verschillende manieren vorm aan geven. | *Leerlingen brainstormen samen voordat ze een werk maken over wat ze willen maken en hoe ze dat willen aanpakken. Dit doen leerlingen door actief naar elkaar te luisteren.*

Ideeën van elkaar combineren om iets nieuws te maken. | *De leerlingen bekijken schilderijen van een bepaalde kunstenaar en letten op het kleurgebruik en/of penseelstreken of het onderwerp. Daarna maken ze samen een eigen kunstwerk waarbij ze zich laten inspireren door zijn stijl maar zelf kiezen welke kleuren, vormen en onderwerpen ze gebruiken.*

Kijken of luisteren naar werk van makers en hun ideeën gebruiken in eigen werk. | *Leerlingen luisteren naar Afrikaanse trommelmuziek en maken daarna zelf een ritmisch muziekstuk geïnspireerd op die klanken.*

Tijdens een tussentijdse presentatie vertellen welke technieken er gebruikt zijn en vervolgstappen bespreken. | *Tijdens het gezamenlijk maken van een decor bekijken de leerlingen tussendoor hun werk en bespreken ze wat beter kan.*

Doen we

Mu | BK | Da | Th | Fi

AL .....

Mu | BK | Da | Th | Fi

AL .....

Mu | BK | Da | Th | Fi

AL .....

Mu | BK | Da | Th | Fi

AL .....

Mu | BK | Da | Th | Fi

AL .....

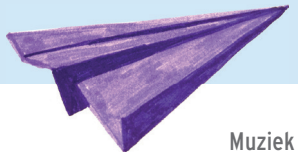

Muziek → Mu | Beeldende kunst → BK | Dans → Da | Theater → Th | Film → Fi | Andere leergebieden → AL

Groen = ja, Geel = misschien, Rood = nee

MOCCA
EXPERTISECENTRUM CULTUURONDERWIJS

Domein: Artistiek creatief vermogen

Kerndoel 35 | De leerling ontwikkelt artistiek creatief vermogen

35B Doelzin: de leerling onderzoekt eigen artistiek creatief vermogen.

Creatief vermogen is individuele vermogen om nieuwe ideeën te bedenken, onderzoeken en uitwerken. Het gaat om durven experimenteren, oplossingen zoeken, keuzes maken en op een eigen manier iets vormgeven. Bijvoorbeeld: een leerling onderzoekt verschillende manieren om een decor te maken en kiest daarna welke het beste past bij het verhaal.

Het gaat hierbij om:	Te denken valt aan:	Doen we
• oriënteren op diverse technieken, materialen, middelen, vormen en processen;	Kennismaken met verschillende technieken, bijvoorbeeld: een schildertechniek of digitale fotografie, hiphoptechnieken, werelddanstechnieken.	Mu | BK | Da | Th | Fi AL .....
• bespreken van getoonde eigen of gezamenlijke kunstzinnige uitingen;	Inrichten van klas met grote en kleine ontdekkingen, en successen vieren. | *Een door de leerkracht begeleid kringgesprek waarin door de leerlingen gemaakt werk door de leerlingen wordt besproken.*	Mu | BK | Da | Th | Fi AL .....
• kijken en luisteren naar uitingen van kunst en cultuur;	Kunstzinnige uitingen van andere makers onderzoeken. | *Naar een theatervoorstelling of een tentoonstelling gaan.*	Mu | BK | Da | Th | Fi AL .....
• verwoorden van eigen artistieke voorkeuren en vermogens tijdens het maakproces.	Eerder gemaakte kunstzinnige uitingen vergelijken met recenter werk om groei zichtbaar te maken en voorkeuren aan te geven. | *Een leerling kan benoemen waarom hij bijvoorbeeld liever met verf werkt dan met klei omdat hij goed kleuren kan mengen en daarmee beter kan laten zien wat hij bedoelt.*	Mu | BK | Da | Th | Fi AL .....

Muziek → Mu | Beeldende kunst → BK | Dans → Da | Theater → Th | Film → Fi | Andere leergebieden → AL

Groen = ja, Geel = misschien, Rood = nee

MOCCA
EXPERTISECENTRUM CULTUURONDERWIJS

Domein: Artistiek creatief vermogen

Kerndoel 35 | De leerling ontwikkelt artistiek creatief vermogen

35C Doelzin: de leerling onderzoekt betekenissen van kunst en cultuur tijdens het maken en meemaken.

Het gaat hierbij om:	Te denken valt aan:	Doen we
• bespreken van betekenissen van eigen kunstzinnig werk en dat van medeleerlingen;	**Vragen stellen over het werk van medeleerlingen.** | *Tijdens een tussentijdse reflectie of eindreflectie kan de leerling vertellen over een eigen choreografie of de choreografie van medeleerlingen en kan daar ook vragen over stellen.*	Mu | BK | Da | Th | Fi AL .....
• beschouwen en beschrijven van uitingen van kunst en cultuur van uiteenlopende makers;	**Kijken en luisteren naar werk van makers uit verschillende landen en taal geven aan wat er te zien is.** | *Bij beeldende kunst bekijken de leerlingen schilderijen van kunstenaars uit verschillende landen, bijvoorbeeld uit Nederland, Japan en Mexico. Ze bespreken wat ze zien, zoals kleurgebruik, vormen en sfeer, en vertellen welk schilderij hen het meest aanspreekt en waarom.*	Mu | BK | Da | Th | Fi AL .....
• gebruiken van vaktaal;	**Taal geven aan bijvoorbeeld gebouwen, objecten, beelden, dans, muziek, film, rituelen, mode of toegepaste kunst door kenmerken van het werk te beschrijven.** | *De leerling kent de termen die horen bij het maken en beschouwen van verschillende disciplines en past deze toe, zoals bijvoorbeeld documentaire, licht, geluid, perspectief.*	Mu | BK | Da | Th | Fi AL .....
• vragen stellen over de betekenissen van uitingen van kunst en cultuur;	**Vragen stellen over de bedoeling van kunstzinnige uitingen van professionele makers.** | *Leerlingen leren hoe ze vragen kunnen stellen. Bijvoorbeeld: "Waarom heeft de kunstenaar zulke donkere kleuren gebruikt?" en "Wat zou het kunstwerk willen vertellen?". Tijdens het bespreken luisteren de leerlingen naar elkaars ideeën over de betekenis van het werk.*	Mu | BK | Da | Th | Fi AL .....
• verwoorden van een mening over uitingen van kunst en cultuur.	**Met elkaar delen wat je ziet, voelt of denkt bij een kunstzinnige uiting en open staan voor andere perspectieven.** | *Na een bezoek aan een dansvoorstelling in gesprek gaan met leerlingen over wat ze hebben gezien en wat ze hiervan vonden.*	Mu | BK | Da | Th | Fi AL .....

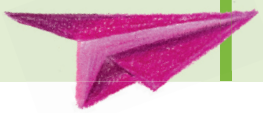

Muziek → Mu | Beeldende kunst → BK | Dans → Da | Theater → Th | Film → Fi | Andere leergebieden → AL

Groen = ja, Geel = misschien, Rood = nee

MOCCA
EXPERTISECENTRUM CULTUURONDERWIJS

Domein: Maken en betekenis geven

Kerndoel 36 | De leerling maakt kunstzinnige uitingen

36A Doelzin: de leerling drukt zich uit in kunstvormen, individueel en samen met anderen.

Het gaat hierbij om:

- Verbeeldende elementen uit muziek, beeldende kunst, dans, film of theater gebruiken bij het maken van eigen werk.
- Verbeelden van verhalen, ideeën, gedachten, ervaringen, gevoelens.
- Kunstzinnige uitingen maken over maatschappelijke vraagstukken en gebeurtenissen.
- Ontwerpen en realiseren van toegepaste vormen van kunst.
- Herinterpreteren van bestaand werk.

Te denken valt aan:

- Werk van kunstenaars vergelijken en de vormgevingselementen toepassen in eigen werk. | *Werk van kunstenaars vergelijken en elementen zoals vorm, kleur, licht of ruimte daarvan toe te passen in eigen werk. Bijvoorbeeld door zelfportretten te maken in de stijl van Mondriaan, Picasso of Van Gogh.*
- Verbeelden van een vakantieavontuur in een gezamenlijke kunstzinnige uiting. | *Door samen een theatervoorstelling of film te maken met een onderdeel uit ieders vakantie.*
- Herontwerp maken voor een plek in de buurt in samenhang met andere leergebieden. | *Een speelplek in de buurt opnieuw ontwerpen, bijvoorbeeld met een maquette of stop-motion, zodat het een leukere plek wordt voor kinderen om te spelen.*
- Ontwerpen van een gebouw, kleding, interieur, product (bijvoorbeeld een spel) voor een bepaalde doelgroep. | *Het ontwerpen van een futuristisch vervoermiddel voor bejaarden.*
- Een bestaand lied op eigen manier zingen.

Doen we

Mu | BK | Da | Th | Fi

AL .....

Mu | BK | Da | Th | Fi

AL .....

Mu | BK | Da | Th | Fi

AL .....

Mu | BK | Da | Th | Fi

AL .....

Mu | BK | Da | Th | Fi

AL .....

Muziek → Mu | Beeldende kunst → BK | Dans → Da | Theater → Th | Film → Fi | Andere leergebieden → AL

Groen = ja, Geel = misschien, Rood = nee

MOCCA
EXPERTISECENTRUM CULTUURONDERWIJS

Domein: Maken en betekenis geven

Kerndoel 36 | De leerling maakt kunstzinnige uitingen

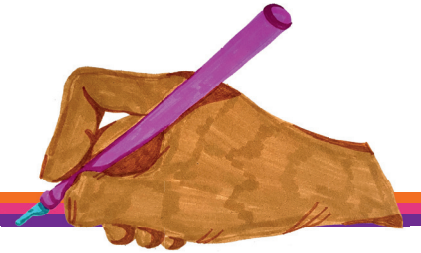

36B Doelzin: de leerling gebruikt technieken en vaardigheden bij het maken van indivudueel en gezamenlijk werk.

Het gaat hierbij om:

- Beeldende materialen, technieken en gereedschappen.
- Muzikale technieken en instrumenten.
- Fotografische en filmische technieken, of
- Dansante technieken, of
- Spel- en acteertechnieken.

Te denken valt aan:

- Teken-, schilder- en drukwerktechnieken, constructieve, plastische technieken en textiele technieken, digitale technieken,mixed-mediatechnieken. | *Iets maken waarbij de leerling teken-, schilder- en drukwerktechnieken, constructieve en textiele technieken, digitale technieken of mixed-mediatechnieken leert gebruiken.*
- Zingen, componeren, improviseren, spelen, lezen en noteren, luisteren van en bewegen op muziek.
- Eenvoudige composities maken met beeld en geluid en rekening houden met perspectief, kadering, kleur, contrast, belichting. | *Een foto opdracht waarbij de leerlingen de wijk fotograferen vanuit het perspectief van verschillende dieren zoals een kikker of een vogel.*
- Motoriek en coördinatie, balans en lichaamshouding met gebruik van ruimte, tijd en kracht. | *Leerlingen volgen een dansles waarbij motoriek en coördinatie, balans en lichaamshouding met gebruik van ruimte, tijd en kracht aan bod komen.*
- Een karakter spelen en beweging, houding, gebaren, mimiek, stem en taal gebruiken. | *Leerlingen spelen karakters in een toneelstuk en spelen met beweging, houding, gebaren, mimiek, stem en taal.*

Doen we

Mu | BK | Da | Th | Fi

AL .....

Mu | BK | Da | Th | Fi

AL .....

Mu | BK | Da | Th | Fi

AL .....

Mu | BK | Da | Th | Fi

AL .....

Mu | BK | Da | Th | Fi

AL .....

Muziek → Mu | Beeldende kunst → BK | Dans → Da | Theater → Th | Film → Fi | Andere leergebieden → AL

Groen = ja, Geel = misschien, Rood = nee

MOCCA
EXPERTISECENTRUM CULTUURONDERWIJS

Domein: Meemaken en betekenis geven

Kerndoel 37 | De leerling maakt kunst en cultuur mee

37A

Doelzin: de leerling neemt deel aan diverse culturele en kunstzinnige activiteiten en reflecteert op eigen ervaringen en die van anderen.

Het gaat hierbij om:	Te denken valt aan:	Doen we
• omgaan met de gebruiken en gewoonten bij het actief meemaken van kunst en cultuur in uiteenlopende contexten;	De reactie afstemmen op het doel, de functie en de context van de activiteit, zoals het geven van aandacht en applaus in een theater, of het niet aanraken van kunstwerken in een museum. | *Hoe ga je om met de gebruiken en gewoontes bij een concert, in een museum en in het theater. Wanneer applaudisseer je, wanneer ben je stil e.d. En hoe gedraag je je tijdens het vervoer erheen.*	Mu | BK | Da | Th | Fi AL .....
• uitwisselen van ervaringen in interactie met professionele makers.	Onder leiding van makers een eigen interpretatie van een scène naspelen. | *Naar aanleiding van een tentoonstelling/voorstelling gaan de leerlingen in gesprek met een professional om de tentoonstelling/voorstelling na te bespreken. Leerlingen leren praten over hun ervaringen.*	Mu | BK | Da | Th | Fi AL .....
• omgaan met uiteenlopende opvattingen en belevingen van anderen.	Vertellen wat is opgevallen over de inhoud en de vorm van een toneelstuk, het decor en de kleding.	Mu | BK | Da | Th | Fi AL .....
• vergelijken van eigen interesses en voorkeuren voor kunstzinnige uitingsvormen met die van anderen;	Een keuze maken voor een culturele kunstzinnige activiteit op basis van positieve ervaringen van een ander. | *Reflecteren op de eigen voorkeuren en interesses voor kunstzinnige uitingsvormen in relatie met de voorkeuren van anderen. Leerlingen leren dat hun eigen voorkeuren voor een bepaalde discipline niet maatgevend zijn. Andere leerlingen kunnen zich veel meer thuis voelen en beter uiten in een andere discipline.*	Mu | BK | Da | Th | Fi AL .....
• maken van een kunstzinnige uiting als verwerking van een culturele en kunstzinnige ervaring.	Een kunstzinnige uiting maken naar aanleiding van een culturele kunstzinnige ervaring. | *Na het bezoek van een dansvoorstelling studeren de leerlingen zelf een dansscène in met een ander einde.*	Mu | BK | Da | Th | Fi AL .....

Muziek → Mu | Beeldende kunst → BK | Dans → Da | Theater → Th | Film → Fi | Andere leergebieden → AL

Groen = ja, Geel = misschien, Rood = nee

Domein: Meemaken en betekenis geven

Kerndoel 37 | De leerling maakt kunst en cultuur mee

37B Doelzin: de leerling verkent het ontstaan van kunstzinnige en cultuurhistorische uitingen.

Het gaat hierbij om:

- verkennen van kunstzinnige uitingen, kunststromingen en erfgoed in cultuur;
- verkennen van de invloed van tijd en plaats op het werk van makers;
- verkennen van de functie en waarde van uitingen van kunst en cultuur voor zichzelf en de samenleving.

Te denken valt aan:

Een verzameling van diverse kunstzinnige uitingen aanleggen van makers met een uiteenlopende achtergrond, of binnen een thema. | *Naar aanleiding van Leonardo da Vinci als onderwerp te zoeken naar zijn werk maar ook naar de periode waarin hij leefde, zijn collega's en opdrachtgevers.*

Praten over waarom en hoe een historisch gebouw een nieuwe functie krijgt, zoals een culturele ruimte, kantoor of restaurant. | *Leerlingen onderzoeken hoe werken van Rembrandt tot stand kwamen en bedenken hoe het kunstwerk eruit zou zien als het in deze tijd gemaakt zou zijn.*

Praten over de verschillen tussen oude en nieuwe uitingen van kunst en cultuur, of over de kenmerken van uitingen van kunst van makers uit andere landen. | *In propaganda, protest of jongerencultuur. Waarom werd een film gemaakt en wat betekende die voor mensen in die tijd? En wat doet de film nu nog met jou?*

Doen we

Mu | BK | Da | Th | Fi

AL .....

Mu | BK | Da | Th | Fi

AL .....

Mu | BK | Da | Th | Fi

AL .....

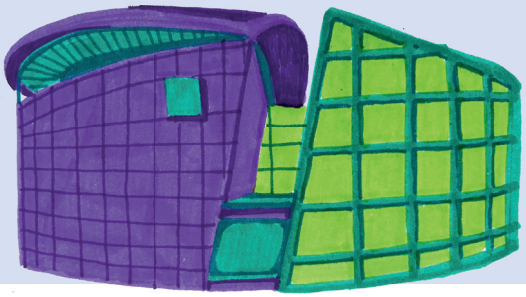

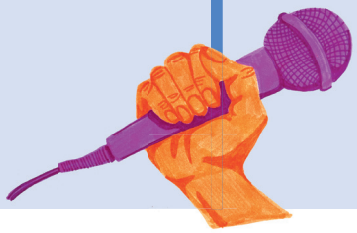

Muziek → Mu | Beeldende kunst → BK | Dans → Da | Theater → Th | Film → Fi | Andere leergebieden → AL

Groen = ja, Geel = misschien, Rood = nee